

Docker

DELTA - Střední škola informatiky a ekonomie, s.r.o.

Ing. Luboš Zápotočný

08.01.2026

CC BY-NC-SA 4.0

Úvod do Dockeru

Co je Docker?

Docker je platforma pro **kontejnerizaci** aplikací

- Umožňuje zabalit aplikaci a její závislosti do jednoho **kontejneru**
- Kontejner běží **izolovaně** od hostitelského systému
- Zaručuje **konzistentní prostředí**
„funguje mi to lokálně“ ≈ funguje všude
- Usnadňuje **nasazování** (deployment) aplikací

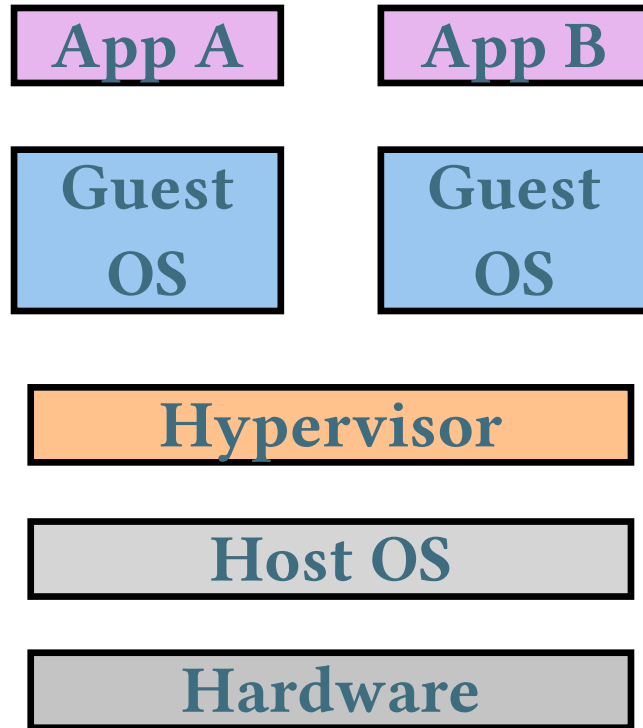
Základní pojmy

- **Image** (obraz): šablona pro vytvoření kontejneru
- **Container** (kontejner): běžící instance image
- **Dockerfile**: soubor s instrukcemi pro sestavení image
- **Registry**: úložiště pro images (Docker Hub)
- **Volume**: persistentní úložiště dat
- **Network**: virtuální síť pro komunikaci mezi kontejnery

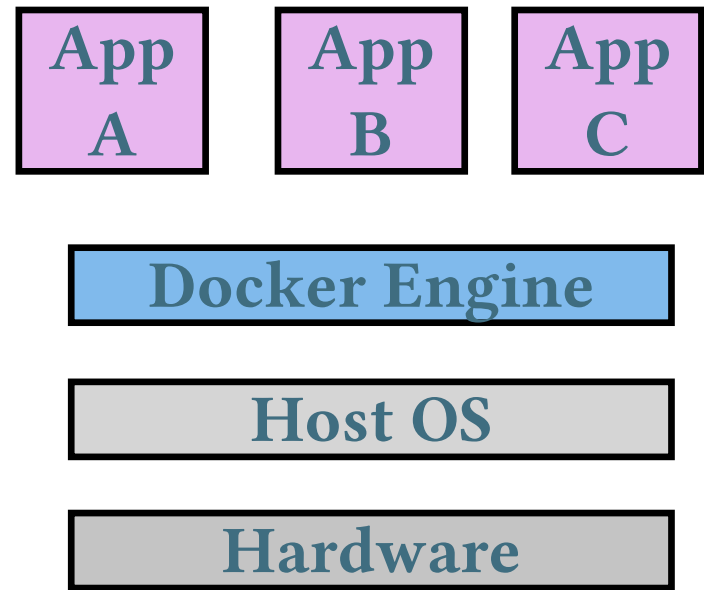
Kontejner vs Virtuální stroj

Vlastnost	Kontejner	VM
Izolace	Procesová	Hardwarová
Velikost	MB	GB
Start	Sekundy	Minuty
Výkon	Nativní	Overhead
OS	Sdílené jádro	Vlastní OS

Kontejner vs Virtuální stroj

Virtuální stroje

Kontejnery

Server s Dockerem

Na serveru Coder (coder.delta-topgun.cz) je možné spustit virtuální počítač s přeinstalovaným Dockerem

- Přihlášení pomocí školního Microsoft účtu

Instalace Dockeru

Docker Desktop - GUI aplikace pro Windows a macOS

- Stáhnout na: docker.com/products/docker-desktop

Docker Engine - pro Linux

- Instalace: docs.docker.com/engine/install/

Ověření instalace:

```
docker --version
```

```
docker info
```

Základní příkazy

docker run

Příkaz `docker run` je základní příkaz pro spuštění kontejneru

```
docker run [OPTIONS] IMAGE [COMMAND] [ARG...]
```

docker run

Nejčastější přepínače:

- `-d`, `--detach` - spustí kontejner na pozadí
- `-p`, `--publish` - mapování portů (host:kontejner)
- `-v`, `--volume` - připojení volume nebo adresáře
- `-e`, `--env` - nastavení proměnných prostředí
- `--name` - pojmenování kontejneru
- `--rm` - automatické odstranění kontejneru po ukončení
- `-it` - interaktivní režim s terminálem

docker run

Spuštění prvního kontejneru:

```
docker run hello-world
```

Docker stáhne obraz z Docker Hub, vytvoří kontejner a spustí ho

docker run

Spuštění nginx webového serveru na pozadí:

```
docker run -d -p 8080:80 --name my-nginx nginx
```

Otevřete v prohlížeči <http://localhost:8080>

docker run

Spuštění interaktivního shellu:

```
docker run -it alpine sh
```

Uvnitř kontejneru:

```
cat /etc/os-release
```

```
exit
```

docker container ls

Zobrazení **běžících** kontejnerů:

```
docker container ls
```

Zobrazení **všech** kontejnerů (včetně zastavených):

```
docker container ls -a
```

Zobrazení pouze ID kontejnerů:

```
docker container ls -q
```

docker container stop, start, rm

Zastavení kontejneru:

```
docker container stop my-nginx
```

Spuštění zastaveného kontejneru:

```
docker container start my-nginx
```

Odstranění kontejneru:

```
docker container rm my-nginx
```

docker container stop, start, rm

Zastavení a odstranění jedním příkazem:

```
docker container rm -f my-nginx
```

Přepínač -f (force) zastaví běžící kontejner před odstraněním

docker container logs

Zobrazení logů kontejneru:

```
docker container logs my-nginx
```

Sledování logů v reálném čase:

```
docker container logs -f my-nginx
```

docker container exec

Spuštění příkazu uvnitř **běžícího** kontejneru:

```
docker container exec my-nginx cat /etc/nginx/nginx.conf
```

Spuštění interaktivního shellu:

```
docker container exec -it my-nginx /bin/bash
```

docker image ls, pull, rm

Zobrazení stažených obrazů:

```
docker image ls
```

Stažení obrazu z registru:

```
docker image pull node:24
```

Odstranění obrazu:

```
docker image rm hello-world
```

Dockerfile

Co je Dockerfile?

Dockerfile je textový soubor s instrukcemi pro sestavení Docker image

- Definuje **základní image**
- Kopíruje **zdrojové soubory**
- Instaluje **závislosti**
- Nastavuje **příkaz** pro spuštění aplikace

Základní instrukce

- FROM - základní obraz, ze kterého se staví
- WORKDIR - nastavení pracovního adresáře
- COPY - zkopírování souborů do obrazu
- RUN - spuštění příkazu během sestavení
- ENV - nastavení proměnné prostředí
- EXPOSE - dokumentace portu (neotvívá port!)
- CMD - výchozí příkaz při spuštění kontejneru

Příklad: vlastní nginx obraz

Vytvořte HTML soubor:

```
<!DOCTYPE html>  
<html>  
<body>  
    <h1>Hello from Docker!</h1>  
</body>  
</html>
```

Příklad: vlastní nginx obraz

Vytvořte Dockerfile:

```
FROM nginx:alpine
```

```
COPY index.html /usr/share/nginx/html/index.html
```

Sestavte obraz:

```
docker image build -t my-web:v1 .
```

Příklad: vlastní nginx obraz

Spusťte kontejner:

```
docker run -d -p 8080:80 --name my-web my-web:v1
```

Otevřete <http://localhost:8080>

Dockerfile pro Node.js

```
FROM node:24-alpine
```

```
WORKDIR /app
```

```
COPY package*.json ./
```

```
RUN npm install
```

```
COPY . .
```

```
EXPOSE 3000
```

```
CMD ["node", "index.js"]
```

Dockerfile pro Node.js

Proč kopírujeme `package*.json` **před** zbytkem?

Layer caching - Docker cachuje každou vrstvu

- Pokud se `package.json` nezmění, `npm install` se nespustí znovu
- Zrychluje sestavování při změnách v kódu

Multi-stage builds

Pro produkci používáme **multi-stage build**:

```
# Build stage
FROM node:24 AS builder
WORKDIR /app
COPY package*.json ./
RUN npm ci
COPY . .
RUN npm run build
```

Multi-stage builds

```
# Production stage
FROM node:24-slim
WORKDIR /app
COPY package*.json ./
RUN npm ci --only=production
COPY --from=builder /app/dist ./dist
EXPOSE 3000
CMD ["node", "dist/index.js"]
```

Multi-stage builds

Výhody multi-stage build:

- **Menší** výsledný image
- Neobsahuje dev závislosti (TypeScript, ...)
- Bezpečnější - méně potenciálních zranitelností

Porovnání velikosti:

```
docker image ls | grep my-app
```

.dockerignore

Soubor `.dockerignore` funguje jako `.gitignore`:

`node_modules`

`dist`

`.git`

`.env`

`*.log`

`Dockerfile*`

- Zrychluje sestavování (menší context)
- Zabraňuje kopírování citlivých souborů

Docker Compose

Co je Docker Compose?

Docker Compose je nástroj pro definování a spouštění **více kontejnerů**

- Konfigurace v souboru `compose.yml`
- Jeden příkaz spustí celou aplikaci
- Automaticky vytváří síť pro služby
- Ideální pro vývoj a testování

Struktura compose.yml

```
services:  
  api:  
    build: ./api  
    ports:  
      - "3000:3000"  
    depends_on:  
      - db
```

Struktura compose.yml

```
db:
  image: postgres:18
  environment:
    POSTGRES_USER: user
    POSTGRES_PASSWORD: secret
    POSTGRES_DB: app
  volumes:
    - db-data:/var/lib/postgresql
```

```
volumes:
  db-data:
```

Klíčové vlastnosti

- `image` - použít existující obraz
- `build` - cesta k Dockerfile
- `ports` - mapování portů
- `environment` - proměnné prostředí
- `volumes` - persistentní úložiště
- `depends_on` - pořadí spouštění služeb
- `networks` - vlastní síť

Příkazy Docker Compose

Příkaz	Popis
<code>docker compose up</code>	Spustí služby
<code>docker compose up -d</code>	Spustí na pozadí
<code>docker compose down</code>	Zastaví a odstraní
<code>docker compose ps</code>	Zobrazí běžící služby
<code>docker compose logs</code>	Zobrazí logy
<code>docker compose build</code>	Sestaví obrazy
<code>docker compose exec</code>	Spustí příkaz ve službě

Příkazy Docker Compose

Spuštění všech služeb:

```
docker compose up -d
```

Sestavení a spuštění:

```
docker compose up -d --build
```

Zobrazení logů:

```
docker compose logs -f
```

Příkazy Docker Compose

Zastavení služeb:

`docker compose down`

Zastavení a smazání volumes:

`docker compose down -v`

Praktický příklad

Příprava Express.js aplikace

Vytvoření projektu:

```
mkdir my-express-app
```

```
cd my-express-app
```

```
npm init -y
```

Příprava Express.js aplikace

Instalace závislostí:

```
npm install express
```

```
npm install -D typescript @types/express @types/node
```

```
npm install -D ts-node nodemon
```

Příprava Express.js aplikace

Inicializace TypeScriptu:

```
npx tsc --init
```

Příprava Express.js aplikace

tsconfig.json:

```
{  
  "compilerOptions": {  
    "target": "ES2020",  
    "module": "commonjs",  
    "outDir": "./dist",  
    "rootDir": "./src",  
    "strict": true,  
    "esModuleInterop": true  
  }  
}
```

Příprava Express.js aplikace

package.json - skripty:

```
{  
  "scripts": {  
    "dev": "nodemon --exec ts-node src/index.ts",  
    "build": "tsc",  
    "start": "node dist/index.js"  
  }  
}
```

Příprava Express.js aplikace

src/index.ts:

```
import express, { Request, Response } from 'express';
const app = express();
const PORT = process.env.PORT || 3000;
app.get('/', (req: Request, res: Response) => {
  res.json({ message: 'Hello from Docker!' });
});
app.listen(PORT, '0.0.0.0', () => {
  console.log(`Server running on port ${PORT}`);
});
```

Dockerizace aplikace

Struktura projektu:

```
my-express-app/  
├── src/  
│   └── index.ts  
├── package.json  
├── package-lock.json  
├── tsconfig.json  
├── Dockerfile  
├── .dockerignore  
└── compose.yml
```

Dockerizace aplikace

.dockerignore:

node_modules

dist

.git

.env

*.log

Dockerizace aplikace

Dockerfile:

```
FROM node:24-alpine
WORKDIR /app
COPY package*.json ./
RUN npm ci
COPY . .
RUN npm run build
EXPOSE 3000
CMD ["node", "dist/index.js"]
```

Dockerizace aplikace

Předchozí Dockerfile není optimální

Optimalizaci pomocí multi-stage build můžete vyzkoušet sami

Dockerizace aplikace

`compose.yml:`

`services:`

`app:`

`build: .`

`ports:`

`- "3000:3000"`

`environment:`

`NODE_ENV: production`

Dockerizace aplikace

Sestavení a spuštění:

```
docker compose up -d --build
```

Ověření:

```
docker compose ps
```

```
docker compose logs app
```

Aplikace je dostupná na <http://localhost:3000>

Přidání databáze

`compose.yml` s PostgreSQL:

```
services:
  app:
    build: .
    ports:
      - "3000:3000"
    environment:
      NODE_ENV: production
      DATABASE_URL: postgres://user:pass@db:5432/mydb
    depends_on:
      - db
```

Přidání databáze

`compose.yml` s PostgreSQL:

```
db:
```

```
  image: postgres:18
```

```
  environment:
```

```
    POSTGRES_USER: user
```

```
    POSTGRES_PASSWORD: pass
```

```
    POSTGRES_DB: mydb
```

```
  volumes:
```

```
    - database:/var/lib/postgresql
```

```
volumes:
```

```
  database:
```

Přidání databáze

Spuštění s databází:

```
docker compose up -d --build
```

Připojení k databázi:

```
docker compose exec db psql -U user -d mydb
```

Úklid

Odstranění nepoužívaných zdrojů

Zastavené kontejnery:

`docker container prune`

Nepoužívané obrazy:

`docker image prune`

Nepoužívané volumes:

`docker volume prune`

Odstranění nepoužívaných zdrojů

Odstranění **všeho** nepoužívaného:

```
docker system prune -a --volumes
```

Varování: Tento příkaz odstraní všechna nepoužívaná data!

Shrnutí

Shrnutí

Klíčové příkazy:

- `docker run` - spuštění kontejneru
- `docker image build` - sestavení image
- `docker container ls` - zobrazení kontejnerů
- `docker container logs` - zobrazení logů
- `docker container exec` - spuštění příkazu v kontejneru

Shrnutí

Docker Compose:

- `docker compose up` - spuštění služeb
- `docker compose down` - zastavení služeb
- `docker compose logs` - zobrazení logů
- `docker compose exec` - příkaz ve službě

Shrnutí

Klíčové soubory:

- Dockerfile - instrukce pro sestavení image
- compose.yml - konfigurace více služeb
- .dockerignore - ignorované soubory

Užitečné zdroje

Oficiální dokumentace

- Docker: docs.docker.com
- Docker Compose: docs.docker.com/compose
- Dockerfile Best Practices:
docs.docker.com/build/building/best-practices

Další zdroje

- Docker Hub: hub.docker.com
- Play with Docker: labs.play-with-docker.com